

Framtidsgruppen bildades hösten 2005 för att ge SVR ett underlag för sin framtida inriktning. Uppgiften har varit att bilda sig en uppfattning om vilka frågor som är viktigast för byggsektorn generellt och för SVR mer konkret på 10 års sikt.

Framtidsgruppen spekulerar

Foto: Peder Jacobsson

Arbetet har bedrivits som ett tidsbegränsat projekt från hösten 2005 till hösten 2006. På samma sätt har SVR tidigare arbetat med Etikgruppen och Kompetensrådet. Syftet har inte varit att ta upp frågor om SVR:s organisation. Gruppen har bestått av Peter Collin, Ann-Sophie Edquist-Ekman, Björn Hedlund, Lise Langseth, Magnus Meyer, Maria Ulfvarson Östlund, Johan Zachrisson och Per Westlund som ordförande.

De frågor gruppen pekat ut är:

- Samhällsbyggandet blir alltmer komplext och fordrar helhets-syn.

- Se globaliseringen som en möjlighet såväl i Sverige som internationellt.
- Energi- och miljöfrågor kommer att bli alltmer avgörande i alla beslut.
- För att kunna lösa de stora samhällsbyggnadsfrågorna måste vi vara marknadsorienterade och bejaka nya aktörer och initiativ.
- Teknikutvecklingen måste utnyttjas med krav på humanism, användarvänlighet och nytta för samhällets medborgare.
- Arbeta för ökad mångfald och integration av nya grupper i byggsektorn.
- Arbetsmarknad och näringsliv

Drömmen har blivit verklighet. Ostindiefararen "Götheborg" är nu ute på sin seglats på de stora världshaven.

förändras och nya arbetsformer och aktörer kommer att utvecklas.

- Utbildningsfrågorna är centrala. Vidareutbildning krävs ständigt.

För att SVR skall vara attraktivt tror vi att:

- SVR skall vara en levande och viktig mötesplats för människor som vill diskutera och påverka samhällsbyggandet.
- Vi måste ha mötesplatser som är såväl fysiska som virtuella.
- Det är nödvändigt att vi hela tiden arbetar för att nå ut till medlemmarna och i debatten med angelägna och kvalificerade budskap.

Vi kommer att publicera fem temaartiklar som kommer att införas i V-byggaren med start i detta nummer och avslutas i nummer 4 2007 som utkommer i början av september 2007.

Ambitionen är att det blir en aktiv debatt i anslutningen till varje artikel och att SVR-distrikten ta upp frågorna på särskilda seminarier.

Temaartiklarna som kommer att publiceras är:

1. Från protektionism till världsmedborgarskap
2. Från teknikfokus till samhällsnytta
3. Från slöseri till uthållighet
4. Från sluten värld till mångfald
5. Från nischtekniker till samhällsbyggare.

Från protektionism till världsmedborgarskap

Trenderna är i dag världsomspännande. Mode, musik, nyheter, oljepriser, kapitalflöden, internationella kriser, teknologi och varupriser är exempel på globala faktorer som får allt snabbare genomslag. Snabb information via media gör att enskilda händelser formar medvetande och agerande.

Samtidigt är de stora förändringarna till sin natur långsamma och därmed mycket svåra att styra. Befolkningstillväxt, klimat- och miljöförändringar och konsumtionsmönster förändras relativt långsamt men med stor underliggande kraft. Sådana förändringar uppmärksammas inte på samma sätt som enskilda dramatiska händelser.

Handel, stigande välstånd och ökad efterfrågan i främst Kina och Indien ökar miljöbelastning och flöden av kapital och varor påtagligt. God teknik som blir tillgänglig tack vare ökande levnadsstandard har dock ofta kunnat minska resursförbrukning och miljöbelastning. Utvecklad teknik är nödvändig för att kombinera ökande levnadsstandard med en uthållig resursanvändning. Ny och resurssnål teknik som sprids till en stor del av världens befolkning kommer att krävas.

Foto: Jerker Norlander / IBL

► Varor och kapital utan gränser

Den del av världens arbetskraft som arbetar med industriell produktion av varor och tjänster har på 20 år ökat från 1 miljard till 2,5 miljarder människor. Arbetskraften i det forna östblocket och i Kina och Indien har blivit en del av en världsspännande produktionskapacitet. Dessa människor blir också konsumenter av moderna produkter. Denna utveckling har genererat ett flöde av nytt kapital som har drivit upp investeringarna i bland annat bostäder över hela världen samtidigt som räntenivåerna har fallit. Som en följd av den snabba utvecklingen har priserna på olja, energi och råvaror stigit på världsmarknaden. Trots detta har vi aldrig haft tillgång till så mycket billiga produkter som idag. Vi handlar med självklar acceptans varor på Ikea och HM producerade på de platser i världen där kostnaden är lägst. Samtidigt är motståndet i Sverige stort mot att från andra länder ta in arbetskraft och varor inom byggsektorn. Det är paradoxalt att vi motarbetar internationell öppenhet inom byggsektorn när vi med glädje handlar ”made in China” till lägsta pris i andra sammanhang.

Nya arbetsmarknader

Vi ser en ökad migration i regioner med krig och fattigdom. Vi ser att invandringen snabbt förändrar även vårt land. Det finns en stor potential i att ta vara på dem som kommer till Sverige. Inom byggsektorn är vi inte tillräckligt aktiva med att ta emot invandrare trots att vi har ett stort och stigande behov av arbetskraft. Dagens invandring beror främst på att många flyr undan krig och etniska konflikter men även på att välutbildade söker efter bättre arbetsmarknader. Den klimatförändring som sker kommer att öka strömmarna av människor som tvingas lämna områden med torka, brist på rent vatten, hetta, minskande skördar och översvämningar. Den folkvandring som kan

Per Westlund,
civ ing SVR,
K68

Magnus Meyer,
civ ing SVR,
K91

bli följden av ett varmare klimat borde diskuteras mer.

Byggsektorn central för utvecklingen

Byggsektorn har en stor roll att spela för att bidra till höjd levnadsstandard med kravet att samtidigt minska konsumtionen av fossila bränslen men också för att bygga samhällen som bättre klarar de påfrestningar som följer av ett varmare klimat på jorden. Sverige har stora möjligheter att bygga ett mer uthålligt samhälle på hemmaplan och att utnyttja den kompetensen på den internationella marknaden.

Den offentliga sektorn kommer i de flesta länder att få en minskande roll eftersom resurserna inte kommer att räcka för att tillgodose medborgarnas krav. Privata lösningar inom samhällsservice och infrastruktur kommer att bli allt vanligare.

Ökande konkurrens

Konkurrensen kommer att öka genom konsumenternas ökade krav. Den globala konkurrensen kommer att styra inte bara konsumenternas och företagens agerande utan även utvecklingen i regioner och länder.

För att klara de krav och påfrestningar som vi har framför oss och framför allt för att ta till vara de stora möjligheter som de framtida förändringarna skapar måste Sverige och svensk byggsektor ha hög kompetens och ett öppet sinne för att vara en aktiv del av en global värld. Vi måste ha god utbildning, framgångsrika företag med rötter i Sverige och en vilja att ta vara på nya möjligheter.

Effektivare byggande

En förändring driven av globaliseringen är redan påbörjad vilket märks på att många nya grepp nu tas inom inköp, förtillverkning och IT-användning.

Effektivisering och industrialisering har blivit naturliga drivkrafter även inom byggsektorn.

Förändringarna är dock långsamma eftersom det yttre konkur-

renstrycket är svagt. Det går inte att bygga en tunnel eller ett bostadshus i Kina eller Indien och skeppa till Sverige. Vi måste därför bli effektivare genom att köpa komponenter där det är mest ekonomiskt, ha en avancerad planering och produktutveckling och använda de bästa IT-verktygen för projektering och produktion.

Nya aktörer

Ett annat tecken på att vi lever i en internationell miljö är att nya aktörer med nya roller har tillkommit på den svenska bygg- och fastighetsmarknaden. Många drivs av finansiella intressenter där de internationella fastighetsfondernas mycket stora investeringar på den svenska marknaden har tillfört mycket kapital, stora affärer och nya arbetsätt. Nya specialistföretag har tillkommit, service utförs av nya företag och nya konsultföretag som arbetar i flera länder har vuxit fram.

Nya arbetsätt

Vi kommer successivt att få större handel med byggmaterial och tjänster över gränserna. Vi kommer att utveckla en systematik som bygger på tidig och disciplinerad styrning av projektering och produktion. Logistiken kommer att bli allt viktigare och mer avancerad. Sättet att utnyttja IT för 3D lösningar kommer att utvecklas starkt och programvarorna kommer sannolikt att skapas av mjukvaruföretag med hela världen som marknad.

Finansiella lösningar med en blandning av offentligt och privat kapital kommer att bli allt vanligare inom den offentliga sektorn. Inte bara vägar utan även skolor, sjukhus och fängelser kommer att finansieras med inslag av privat kapital.

Arbetsmarknaden kommer att bli öppnare och gamla fackliga roller kommer att förändras av det yttre trycket. Vi kommer att behöva de människor som flyttar till Sverige för att kunna bygga ut och sköta vårt byggda samhälle.

Generationsväxling

En generationsväxling sker nu där förenklat uttryckt 40-talisterna ersätts av 60-talisterna. Det ställer stora krav på att ta tillvara erfarenhet och upparbetad kompetens men skapar också utrymme för förnyelse.

Skärpta energikrav

Miljöfrågorna kommer att bli allt viktigare. Energi och klimatförändring kommer att styra hur vi bygger nytt och bygger om. Byggsektorn kan bidra med en stor del av de energibesparingar som kommer att krävas eftersom 40 % av den totala energiförbrukningen i Sverige sker i våra byggnader. Bilden är likartad i hela världen.

Den svenska byggsektorn är en del av världen

Sverige har goda förutsättningar att agera på den internationella marknaden för byggtjänster i vid mening. Traditionen att bygga utomlands är stark. Sverige har flera världsledande företag inom byggsektorn där Skanska, Volvos entreprenadmaskiner, Atlas Copco och Sandviks bergutrustning är exempel.

Den gamla modellen med projektexport, som många svenska byggare fostrats i, har på grund av att konkurrensen och kompetensen ökat i världen ersatts med fasta hemmamarknader och export av specialisttjänster och avancerade produkter. Möjligheterna för ett stort spektrum av svenska företag inom byggsektorn att utveckla internationella affärer är goda i framtiden. Sannolikt kommer tyngdpunkten att ligga på avancerade tjänster inom nischområden.

Miljökunskande inom vatten och energi, förmåga att skapa helhetslösningar och kunskap om allt som fordras för att ett byggt samhälle skall fungera för dess medborgare finns väl utvecklat i vårt land. Här kan svensk byggsektor bidra främst i den snabba utveckling som sker i östra Europa, Kina, Indien och många andra länder. Sverige och

svenska byggare har ett gott förtroende tack vare vårt lands neutralitet, en hög yrkeskompetens, goda språkkunskaper och lång erfarenhet av internationella affärer.

Den svenska byggsektorn kommer att påverkas starkt på hemmaplan av internationaliseringen men också genom ett ökat deltagande utanför Sverige. Det finns stora och spännande möjligheter i den förändring som nu sker.

SVR stöder internationell öppenhet

Samhällsbyggandets helhet i ett internationellt samspel bör vara den ram inom vilken SVR verkar. SVR bör visa hur internationaliseringen påverkar och kan förbättra byggandet i Sverige men också hur svenskt kunnande och svenska företag deltar i byggande utanför Sverige.

Utbildning och forskning behöver anpassas till de förändringar som sker. I all utbildning bör jämförelser göras med vad som sker i andra länder. Vidareutbildning bör lyftas fram mer eftersom snabb utveckling och ökad konkurrens kräver förnyelse genom hela arbetslivet. Det internationella perspektivet måste vara självklart i all utbildning. Minst en termin av utlandsstudier eller utlandspraktik bör vara en del av varje civilingenjörs utbildning och bör av arbetsgivare ses som en stark merit. Fler internationella gästprofessorer bör tillsättas. Svenska lärare och forskare bör arbeta i andra länder under en del av yrkeslivet. Högskolorna bör bjuda in personer med internationell erfarenhet som gästföreläsare.

SVR lyfter fram miljö- och klimatfrågorna

Energifrågorna i den byggda miljön bör betonas i SVR:s arbete. SVR bör peka på möjliga förbättringar baserade på tekniskt kunnande med beaktande även av beteendefrågor.

Foto: Lars Hamnebjörk

Sverige kan med kriterierna rationellt byggande och energieffektivitet utveckla teknik och kompetens av världsklass.

Fackgrupper inom SVR bör arbeta med industriellt byggande, energifrågor, internationella jämförelser inom olika områden och att utbildningen håller världsklass. Internationella utbyten inom SVR i form av föreläsningar, artiklar och samverkan över gränserna bör stimuleras.

SVR lyfter fram internationella trender

Framgångsrika företag och personer som arbetar med andra delar av världen bör lyftas fram. Internationella trender bör belysas så att vi bättre kan förstå var svenskt kunnande står i jämförelse med andra länder. Att använda den bästa tekniken oberoende av nationellt ursprung bör vara naturligt liksom att arbeta i team med internationella företag och medarbetare. De många svenskar som har invandrarbakgrund bör stimuleras att komma in i arbetslivet. Det finns ett stort antal som har civilingenjörsutbildning och som genom medlemskap i SVR skulle kunna komma ut på en arbetsmarknad som är i stort behov av fler medarbetare. SVR bör ha perspektivet att Sverige är en liten nation som utsätts för allt starkare konkurrens men där god kompetens ger stora möjligheter att lyckas såväl i Sverige som på en global marknad.

”SVR bör ha perspektivet att Sverige är en liten nation som utsätts för allt starkare konkurrens men där god kompetens ger stora möjligheter att lyckas såväl i Sverige som på en global marknad”

Författarnas e-post
 perspective@swipnet.se
 magnus.meyer@tengbom.se